

Božja dobrota

Občestvo z Očetom*

Lk 15,11-32

¹¹Neki človek je imel dva sina. ¹²Mlajši med njima je rekel očetu: "Oče, daj mi delež premoženja, ki mi pripada!" In razdelil jima je imetje. ¹³Čez nekaj dni je mlajši sin spravil vse stvari skupaj in odpotoval v daljno deželo. Tam je z razuzdanim življenjem pognal svoje premoženje. ¹⁴Ko je vse zapravil, je v tisti deželi nastala huda lakota in začel je trpeti pomanjkanje. ¹⁵Šel je in se pridružil nekemu meščanu tiste dežele, ki ga je poslal na svoje posestvo past svinje. ¹⁶Želel se je nasititi z rožiči, ki so jih jedle svinje, pa mu jih nihče ni dal.

¹⁷Šel je vase in dejal: "Koliko najemnikov mojega očeta ima kruha v obilju, jaz pa tukaj umiram od lakote. ¹⁸Vstal bom in šel k očetu in mu rekel: Oče, grešil sem zoper nebo in pred teboj. ¹⁹Nisem več vreden, da bi se imenoval tvoj sin. Vzemi me za enega od svojih najemnikov." ²⁰In vstal je ter šel k očetu.

Ko je bil še daleč, ga je oče zagledal in se ga usmili; pritekel je, ga objel in poljubil. ²¹Sin mu je rekel: "Oče, grešil sem zoper nebo in pred teboj. Nisem več vreden, da bi se imenoval tvoj sin." ²²Oče pa je naročil svojim služabnikom: "Brž prinesite najboljše oblačilo in ga oblecite! Dajte mu prstan na roko in sandale na noge!" ²³Pripeljite pitano tele in ga zakôljite ter jejmo in se veselimo! ²⁴Ta moj sin je bil namreč mrtev in je oživel; bil je izgubljen in je najden." In začeli so se veseliti.

²⁵Njegov starejši sin pa je bil na polju. Ko se je domov grede približal hiši, je zaslišal godbo in ples. ²⁶Poklical je enega izmed služabnikov in ga vprašal: "Kaj pa to pomeni?" ²⁷Ta mu je rekel: "Tvoj brat je prišel in oče je zaklal pitano tele, ker se mu je zdrav vrnil." ²⁸Razjélzil

se je in ni hotel vstopiti. Njegov oče je prišel ven in mu prigovarjal. ²⁹On pa je očetu odgovoril: "Glej, toliko let ti služim in nikoli nisem prestopil tvojega ukaza, pa mi še nikoli nisi dal kozliča, da bi se poveselil s svojimi prijatelji. ³⁰Ko pa je prišel ta tvoj sin, ki je z vlačugami uničil tvoje premoženje, si mu zaklal pitano tele." ³¹On pa je rekel: "Otrok, ti si vedno pri meni in vse, kar je moje, je tvoje. ³²Vzradostiti in poveseliti pa se je bilo treba, ker je bil ta, tvoj brat, mrtev in je oživel, ker je bil izgubljen in je najden."

Ta, ki se trudi živeti po božji volji, je vedno znova v nevarnosti, da se od Boga notranje oddaljuje, da mu božja služba postaja breme in jo opravlja samo z odporom in z nerganjem, da gleda na grešnika z zavistnimi očmi, da nima razumevanja za Božjo dobroto v odnosu do grešnikov. Jezus v priliki oriše odnos Boga do dveh vrst ljudi: do grešnikov, ki se spreobrnejo, in do pravičnih, ki se počutijo zapostavljene. Popolna Božja ljubezen je namenjena obojim. Obojim posveča Bog svoj trud. Oboji morajo najprej najti in nato ohraniti občestvo z Očetom. Ko se grešni sin spreobrne in vrne k očetu domov, očetu grozi, da bo zgubil drugega sina, ki se ne strinja z očetovim ravnanjem. Mlajšega sina je stiska v tujini privedla do tega, da je sprevidel in se je v stiski naučil ceniti občestvo z očetom. Za starejšega sina je vrnitev njegovega brata postala ura resnice. Samo če se nauči, da se z očetom veseli grešnikove vrnitve domov, je dosegel občestvo z očetom. Samo če prizna grešnika za svojega brata, postane pravi očetov sin in deluje v edinosti z njim. V resnici Boga ne moremo imeti za Očeta, če se ne

vključimo v njegovo ljubezen do ostalih njegovih otrok, če soljudi ne priznamo za naše brate in sestre, če se ne veselimo Očetove ljubezni do vseh in njihove skupne pripadnosti k Očetu. Jezus tukaj oznanja veliko, usmiljeno Očetovo ljubezen. Prav po njej pa smo z naše strani zadolženi za bratsko ljubezen. Ne moremo biti v občestvu z Očetom, če tudi mi ne ljubimo tistih, ki jih on ljubi.

Mlajši sin predstavlja grešnike. Ne zna ceniti občestva z očetom. Hoče živeti lastno, neodvisno življenje. Zbeži od očeta. Premoženje, ki ga je prejel od očeta, neodgovorno rabi in zapravi. Svobodno življenje postane življenje v največji sramoti in stiski. Za Jude ni ničesar bolj žaljivega kot biti svinjski pastir, zaradi njegovega stalnega druženja s temi nečistimi živalmi. Svinjska krma mu postane zaželena in obenem nedosegljiva hrana. Stiska, v kakršno je zašel, skorajda ne more biti večja. In ta stiska ga spravi k pameti. Nauči ga ceniti, kako dobro mu je bilo v občestvu z očetom. Nima napačnega ponosa in ne obupa. Ne išče razlogov, da bi svoje dosedanje vedenje opravičil, na svoj položaj ne gleda kot na nekaj brezupnega. Ima ponižnost, zaupanje in pogum, da svojo pot prizna za zmotno in se vrne k očetu. Pripravljen je priznati svojo krivdo. Ne zahteva mesta sina. Ponuja se za dninarja v odgovorni očetovi službi. Čeprav se je zelo pregrešil in ga šele bridko pomanjkanje spravi k pameti, je sedaj odločilno, da se spomni na občestvo z očetom, da zmore toliko ponižnosti in zaupanja, da se vrne k očetu. Mlajši sin je vzorec za vse one grešnike, ki so se močno pregrešili in vendar pridejo k Jezusu – od grešnice do skesanega hudodelca na križu.

Oče v priliki predstavlja Boga. Vračajočega grešnika sprejme z razprostrtimi rokami. Ko ga vidi prihajati iz daljave, ni njegovo prvo čustvo zamera, jeza ali škodoželjnost, ampak srčno usmiljenje do svojega sina, ki je iskal svobodo in veliko življenje in ki je padel v

tako veliko stisko. Vse, kar bo v nadaljevanju rečeno o očetovem odnosu, je izraz neverjetne ljubezni in neizrekljivega veselja. Za spoštovanja vrednega orientalcja je nepredstavljivo, da bi tekkel. Oče teče sinu naproti, mu pade okrog vratu in ga poljubi. Nobene sledi o kakem očitku, nobenega glasu o trdi besedi. Posluša sinovo priznanje krivde. To ostane v veljavi. Toda ne obravnava ga kot grešnika, ampak kot sina. Da ga veličastno obleči za praznovanje. Zanj da pripraviti obed in praznuje praznik veselja z njim. Nobenega pogleda v preteklost. Samo ena misel obvladuje očeta: moj sin je spet pri meni. O čustvih sina, ki se je vrnil domov, prilika ne zgublja besed. Kaj mora pomeniti zanj, da z očetove strani izkusi le ljubezen in veselje!

Starejši sin predstavlja tiste, ki ostanejo pri očetu in se držijo njegovih zapovedi. Brani se poveseliti se z očetom in se udeležiti slavnostne pojedine. Razjarjen je nad očetovim vedenjem in se sam počuti zapostavljenega. Njegov pogled je zožen. Začne delati primerjavo in vidi očetovo ravnanje le na ravni zunanjih dobrin. Za tega da zaklati tele, meni pa ni dal nikoli niti kozlička. Ne zna ceniti, da je on sam smel ves čas ostati pri očetu in da je ta drugi našel pot iz bede. V popolnem nasprotju z očetom boljši le v preteklost. Kakor s plašnicami vidi samo, kar je drugi zagrešil, in ne vidi, kdo je ta drugi. Zdi se, da mu je popolnoma vseeno, da je ta drugi njegov brat in da je ta brat spet doma.

Oče stori vse, da bi tudi tega sina pridobil v popolno občestvo vrednot in odnosov. Ne zadostuje samo na zunaj izpolniti očetovo voljo, samo na zunaj biti pri njem. Oče želi pridobiti sina za svoj pogled na stvari, mu vliti svojega duha. Kot otroka ga navori. V spomin mu kliče, da vedno živi z njim skupaj in da imata vse skupno. Pobožni pogosto ne znajo ceniti, kaj imajo v občestvu z Bogom. Z zavistjo gledajo na to, kaj si grešniki navidez privoščijo in kaj se

njim samim izmuzne. Pri vsej zunanji zvestobi se notranje oddaljujejo od Boga. Oče bi rad pridobil svojega sina za veselje nad njunim občestvom. Rad bi ga pridobil za to, da bi v drugem videl najprej svojega brata. Naj ne bi gledal na to, kaj vse je drugi naredil. Veselil naj bi se, da ima svojega brata zopet pri sebi, tako kakor se oče veseli, da ima spet pri sebi svojega sina (prim. Lk 15,24 in 15,32). Oče bi rad vse združil v »mi«, da se »mi« skupno veselimo in da »mi« skupno praznujemo.

Kakor pri vsem svojem oznanjanju in posebno pri pouku o molitvi (prim. Lk 11,1-13) Jezus tukaj govori iz svojega edinstvenega poznavanja Boga. Bog, ki vidi v grešniku predvsem svojega otroka in ga sprejme v ljubezni in veselju, da pogum za spreobrnjenje. Bog kliče vse, pravične in grešnike, v občestvo ljubezni in k veselju nad tem občestvom.

Veselo oznanilo, namenjeno ubogim Lk 4,14-30

¹⁴Jezus se je v moči Duha vrnil v Galilejo in glas o njem se je razširil po vsej okolici. ¹⁵Učil je po njihovih shodnicah in vsi so ga slavili. ¹⁶Prišel je v Nazaret, kjer je odrasčal. V soboto je po svoji navadi šel v shodnico. Vstal je, da bi bral, ¹⁷in podali so mu zvitek preroka Izaija. Odvil je zvitek in našel mesto, kjer je bilo zapisano: ¹⁸ »Duh Gospodov je nad menoj, ker me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim. Poslal me je, naj oznamim jetnikom prostost in slepim, da spregledajo, da zatirane pustim na svobodo, ¹⁹da oznamim leto Gospodove milosti.«

²⁰Nato je zvitek zvil, ga vrnil služabniku in sédel. Oči vseh v shodnici so bile uprte vanj. ²¹In začel jim je govoriti: »Danes se je to Pismo izpolnilo tako, kakor ste slišali.« ²²Vsi so mu pritrdjevali, čudili so se besedam milosti, ki so prihajale iz njegovih ust, in govorili: »Ali ni to Jožefov sin?« ²³On pa jim je rekel: »Seveda mi

boste povedali ta pregovor: 'Zdravnik, ozdravi sebe.' Kar smo slišali, da se je zgodilo v Kafarnaumu, stóri tudi tukaj v domačem kraju.»

²⁴In rekel je: »Resnično, povem vam: Nobena preroka ne sprejmejo v domačem kraju. ²⁵Resnico vam govorim: Veliko vdov je bilo v Izraelu v Elijevih dneh, ko se je nebo zaprlo za tri leta in šest mesecev in je nastala huda lakota v vsej deželi, ²⁶toda Elija ni bil poslan k nobeni izmed njih razen k vdovi v Sarépto na Sidónskem. ²⁷Tudi veliko gobavih je bilo v Izraelu v času preroka Elizija, pa ni bil izmed njih očiščen nobeden razen Naamána, ki je bil Sirec.»

²⁸Ko so to slišali, je vse v shodnici zgrabila jeza. ²⁹Vstali so, ga vrgli iz mesta in odvedli na previs hriba, na katerem je bilo sezidano njihovo mesto, da bi ga pahnili v prepad. ³⁰On pa je šel sredi med njimi in je hodil dalje.

Lk 6,20-23

²⁰Jezus se je ozrl po svojih učencih in govoril: »Blagor vam, ubogi, kajti vaše je Božje kraljestvo. ²¹Blagor vam, ki ste zdaj lačni, kajti nasičeni boste. Blagor vam, ki zdaj jokate, kajti smejali se boste. ²²Blagor vam, kadar vas bodo ljudje sovražili, izobčili in sramotili ter vaše ime zavrgli kot zlo zaradi Sina človekovega! ²³Razveselite se tisti dan in vriskajte od sreče, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko. Prav tako so namreč njihovi očetje ravnali s preroki.«

Janez se je na svoje delovanje pripravljaval v puščavi (Lk 1,80); k spreobrnjenju je pozival ob Jordanu. Evangelist njegovo oznanilo spreobrnjenja imenuje »klic vpijočega v puščavi« (Lk 3,4). Jezus je svoje delovanje pričel v Nazaretu, kjer so ga vsi poznali že od malih nog. Nastopil je v sinagogi, v kateri se je vsako soboto udeleževal božje službe. Predstavil se je svojim rojakom in jim oznanil, kakšna je njegova naloga. Nevarnost, da bi se nad njim pohujšali, je bila zelo velika. Odziv, ki ga je Jezus doživel v Nazaretu, se je od začetnega odobravanja stopnjeval do ostre za-

vrnitve. S tem je evangelist želel nakazati, kako se bo odvijala Jezusova usoda.

Pri vsaki božji službi v sinagogi so Judje prebrali več odlomkov iz Postave in en odlomek iz knjig prerokov. Jezus je prevzel odlomek iz ene izmed preroških knjig ter prebral odlomek iz enainšestdesetega poglavja Izaijeve knjige (Iz 61,1-2). Ko se je po prebranem odlomku usedel, so bile oči njegovih rojakov polne pričakovanja uprte vanj. Bistvo Jezusove razlage prebranega odlomka je v tem, da svojim rojakom pove: "Danes se je to Pismo izpolnilo, kakor ste slišali." Kar jim je želel

s tem povedati, bi lahko izrazili tudi takole: "Od danes naprej te besede, ki sem jih jaz prebral in ste jih vi slišali, niso več le preroška napoved, temveč so se v trenutku, ko sem jih prebral, izpolnile." Od vsega začetka Jezus poveže svoja dejanja z božjo besedo in s tem trdi, da Bog po njem izpolnjuje svoje prerokbe. Jezus od vsega začetka odgovarja na vprašanje, s kakšno pravico vse to počne oziroma na katero oblast se pri tem opira. V smislu božje besede Jezus pravi: "Na meni počiva Duh Gospodov." Opira se na božjo moč in oblast. Iz takšne obdarovanosti oznanja in iz-

Andrea del Verrochio, **Jezusov krst**, 1472-75, tempera in olje na lesu, 177 x 151 cm, Galerija Uffizi, Firenze.

polnjuje svoja dela. Jezus pravi, da je poslan od Boga. Zanj to velja bolj kot za katerega koli preroka, kajti on je kot Božji Sin povsem božji. Svoje poslanstvo izpolnjuje v najtesnejši povezanosti z Bogom, ki mu daje avtoriteto, zanesljivost in ga dela vrednega zaupanja. Po njem govori in deluje Bog sam, zato je vse njegovo delovanje odrešilno in ga je treba sprejeti v hvaležnosti in v veri.

Takšna je torej oblast, v imenu katere Jezus prinaša ubogim veselo oznanilo, zaprtim in pretepenim naznanja svobodo, slepim vid ter oznanja leto Gospodovo. Njegova glavna naloga je potemtakem v oznanilu, v božji besedi. Ljudem mora oznaniti, kakšna so Gospodova dela. Zato mora oznaniti veselo oznanilo o božjem kraljestvu (prim. Lk 4,43; 8,1; 16,16). S tem namenom bo svoj pogled usmeril na učence in jim dejal: "Blagor vam, ubogi, kajti vaše je božje kraljestvo. Blagor vam, ki ste zdaj lačni, kajti nasičeni boste. Blagor vam, ki zdaj jokate, kajti smejali se boste. Blagor vam, kadar vas bodo ljudje sovražili, izobčili in sramotili ter vaše ime zavrgli kot zlo zaradi Sina človekovega! Razveselite se tisti dan in poskočite od sreče, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko." (Lk 6,20-23). Vedno znova se postavlja vprašanje: Kaj je z ubogimi, lačnimi, mučenimi, bolnimi in obupanimi, z vsemi, ki so zapostavljeni in prenašajo težko usodo? So imeli smolo, medtem ko so drugi imeli srečo? Obstaja zanje kakšno upanje, da se bo v njihovem življenju kaj spremenilo, ali se morajo neizbežno sprijazniti s svojo usodo? Je zanje treba reči: »Tudi Bog je želel tako in pri tem bo ostalo?« V takšnem primeru je Jezusovo poslanstvo oznaniti veselo oznanilo ubogim, lačnim, jokajočim in vsem, ki so kakor koli zapostavljeni. Niso od Boga odpisani. Božje kraljestvo ne bo pustilo družbenih odnosov takšnih, kot so, temveč bo prineslo njihov preobrat. Prav ubogi in zapostavljeni se lahko že sedaj veselijo (Veselite se in vriskajte! Lk 6,23), že

sedaj jih lahko blagrujemo spričo tega, kar jih čaka v božjem kraljestvu. Jezus v prvi vrsti nagovori tiste, ki so v stiski. Njim je v prvi vrsti veljalo Jezusovo oznanilo, ki pravi, da je Bog na njihovi strani in svojo milostno moč zastavlja v njihovo dobro.

Jezusovo oznanilo je novica o Bogu. Jezus je oznanjal, kakšen je božji odnos do ubogih in pohabljenih. Povedal je, da pri Bogu ne velja: Ubog ostane ubog in pohabljen. Jezus napove, kako bo Bog zagotovo posegel v zemeljsko dogajanje. S tem je obenem povedano, da Jezusovo oznanilo ni socialni program. Jezus ni imel namena doseči uravnoveženega posedovanja dobrin. Na področju materialnih dobrin bi bilo to verjetno še mogoče. Toda obstaja toliko drugih oblik neenakosti in zapostavljenosti. Jezusovo oznanilo ne budi upanja na enakopravno razdelitev zemeljskih dobrin. Upanja ubogih ne usmerja na zemeljske dobrine, temveč na Boga. Bog skrbi zanje in Bog bo obrisal vse njihove solze ter odstranil vsako žalost, tožbo in trpljenje (prim. Raz 21,4). Upanje in veselje, ki ga prinaša Jezus, je zgrajeno na božjem usmiljenju.

To pa nikakor ne pomeni, da lahko na medčloveški ravni ostane vse tako, kot je; da ni treba skrbeti za uboge in zapostavljene, ker bodo svoje plačilo tako ali tako dobili od Boga. Videli smo, kako močno je Janez poudarjal spreobrnjenje, ki odseva iz del, in da je bistvo takšnega spreobrnjenja bratska delitev dobrin (Lk 3,11). Enako tudi Jezus zahteva ljubezen do bližnjega in pripravljenost po najboljših močeh pomagati bližnjemu v stiski (prim. Lk 10,25-37; 6,31). Storitimo moramo vse, kar je v človeški moči, da bi odstranili pomanjkanje in ustvarili pravične življenjske pogoje. Vendar upanje, ki ga prinaša Jezus, ne pravi, da bo ljudem nekoč uspelo odstraniti vsako stisko in ustvariti popolno pravičnost in enakost. Bistvo Jezusovega oznanila je v tem, da bo Bog ravno ubogim podaril popolno odrešenje.

To Jezusovo oznanilo ima še danes popolno veljavo. Vendar ga ne moremo razumeti tako, kot da bi bilo dovolj, če je nekdo ubog, lačen, žalosten itd., pa bi bil že v božjem kraljestvu; to, kako bi se sicer obnašal in kakšne nazore bi imel, pa pri tem ne bi igralo nobene vloge. Jezus je svojim učencem, ki jih je blagroval kot uboge in lačne, dal natančne zapovedi obnašanja in jim strogo zapovedal, da se jih morajo držati (Lk 6,27-49). Jezusovo veselo oznanilo vsekakor ima v mislih uboge, trpeče, lačne itd. v materialnem smislu. Toda zgolj revščina ni dovolj. Revez, ki bi vse svoje upanje polagal v posvetne dobrine, ki jih nima, in bi jih zato želel pridobiti, bi bil prav tako na napačni poti kot bogataš, ki se zanaša na dobrine, ki so njegova last. Oba morata svoje zaupanje zgraditi na Bogu, ki je edini vreden zaupanja.

Jezusovi rojaki, ki so ga poslušali, so njegove besede razumeli kot besede milosti. Jezus v nadaljevanju odkrito pove, v čem je njihov resnični interes. Radi bi, da bi v domačem kraju naredil enake čudeže kot v Kafarnaumu. Ne zanima jih toliko veselo oznanilo o milostni božji pomoči; to pomoč bi radi občutili takoj. Ker Jezus tega ni priprav-

ljen storiti, postanejo jezni nanj in ga odklonijo. Z namigi na poslanstvo prerokov Elija in Elizeja jim Jezus da razumeti, da bo tudi njegovo poslanstvo predvsem v korist poganov. Tukaj se že zarisuje krščanski misijon. Z Jezusovo odklonitvijo v Nazaretu se začne proces zavrnitve, ki bo Jezusa pripeljal do smrti na križu. Zavrnitev velja Mesiju, ki svoje moči ne uporabi za to, da bi udeležil blaginjo na zemlji, temveč v središče postavlja oznanilo o Bogu, ki mu v vsaki človeški stiski lahko popolnoma zaupamo, ker nam bo nekoč podaril popolno odrešenje.

Jezus oznanja veselo oznanilo ubogim kot Božji Sin, ki ima najvišjo avtoriteto. On, ki je sam ubog, je dokaz, da se je Bog milostno usmilil ubogih. Njegovo upanje ni zgrajeno na posvetnih dobrinah, temveč na Božji dobroti.

Prevedel Franc Matjaž

* Prevod dveh poglavij iz knjige: Klemens Stock, *Jesus die Güte Gottes, Betrachtungen zum Lukas-Evangelium*, Innsbruck, Wien 1989, str. 115-118, 55-58.